

Datum: 21.08.2026

Medij: Politika

Rubrika Ekonomija

Autori: redakcija

Teme: infrastrukturni projekti u oblasti puteva

Napomena:

Površina: 1722

Naslov: Pozitivan uticaj Ekspa 2027 na celu zemlju u narednoj deceniji

Strana: 1,11

ПРВА СТУДИЈА ЕФЕКТА СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У БЕОГРАДУ

Позитиван утицај Експа 2027 на целу земљу у наредној деценији

Експо 2027 окупиће у Београду више од 140 званичних учесника из целог света, а процењује се да ће у периоду од 15. маја до 15. августа 2027. године изложбу посетити укупно 1,65 милиона страних посетилаца, а да ће од 2028. до 2037. године локалитет изложбе посетити још 2,3 ми-

лиона туриста, наводи се у Студији економских, друштвених и еколошких ефеката ове специјализоване изложбе, коју је израдила консултантска кућа „Луис Бергер Адрија“. Студија је обухватила мерење краткорочних, средњорочних и дугорочних утицаја специјализоване изложбе Експо 2027

Београд у оквиру три кључна стуба: економског, друштвеног и еколошког, служећи као модел одрживог урбаног развоја. Процена је обухватила активности покренуте пре отварања изложбе Експо, током самог догађаја, као и у периоду наслеђа од 10 година након 2027.

страна 11

Фото Експо

Datum: 21.08.2026

Medij: Politika

Rubrika: Ekonomija

Autori: redakcija

Teme: infrastrukturni projekti u oblasti puteva

Napomena:

Površina: 1722

Naslov: Pozitivan uticaj Ekspa 2027 na celu zemlju u narednoj deceniji

Strana: 1,11

PRVA STUDIJA EFEKATA SPECIJALIZOVANE SVETSKJE IZLOZBE U BEOGRADU

Pozitivan uticaj Ekspa 2027 na celu zemlju u narednoj deceniji

Sa prve strane

У складу с техничким захтевима, процена економског утицаја спроведена је применом инпут-аутпут (ИО) методологије. Примена ИО модела омогућава да се ефекти представе по фазама и врстама ефеката, што омогућава транспарентно, упоредиво и доследно мерење утицаја Ekspa 2027 на бруто додату вредност (БДВ), запосленост, порезе и друге релевантне економске показатеље, што представља стандардну праксу у проценама економских ефеката организација мегадогађаја, наводи се у студији.

Укупни БДВ ефекат у све три фазе процене је на 9,1 милијарду евра, при чему се највећи део укупног БДВ-а генерише у постекспо фази (5,4 милијарди евра), што потврђује да дугорочно коришћење инфраструктуре и активности након 2027. године доносе највећу економску корист. Укупни БДВ ефекат обухвата директне ефекте који настају као непосредна последица инвестиција и потрошње иностраних посетилаца и делегата (туристичке потрошње), као и индиректне и индуковане ефекте који се генеришу кроз међусекторске везе и повећану потрошњу запослених.

Структура БДВ-а показује да су индиректни ефекти (4,3 милијарде евра) већи од директних (2,8 милијарди евра), што упућује на снажно активирање домаћих ланаца снабдевања, док индуковани ефекти (1,9 милијарди евра) додатно одражавају раст потрошње запослених који су укључени у пројекат на директан или индиректан начин.

1. Јавна улагања у Експо комплекс проценења су на 1,231 милијарду евра: обухватају припрему и стабилизацију терена, изградњу инфраструктуре и супраструктуре за Комплекс међународних учесника, Тематских павиљона, као и развој комплетне саобраћајне, енергетске, гасне, оптичке и комуналне инфраструктуре. Ове инвестиције нису намењене искључиво одржавању изложбе, већ су пројектоване као трајна развојна имовина са јасно дефинисаном функцијом у периоду наслеђа (Legacy period).

2. Инфраструктурна улагања у ширину реурбанизацију Београда и шире под „лепезом“ Експо 2027 Београд и Скок у Србију 2027 проценења су на 775 милиона евра: Представљају део ширег инвестиционог циклуса Србија 2027 и имају за циљ трансформацију Доњег Сурчинског поља у нову урбану целину и урбанистичке матрице града Београда целовито. Обухватају развој железничке, путне, енергетске и комуналне инфраструктуре, као и изградњу три-генерационог система који омогућава ефикасну производњу електричне енергије, грејања и хлађења уз малу потрошњу енергије и ниске емисије. Ова улагања стварају услове за будуће приватне инвестиције и развој пословних, туристичких и других садржаја погледа Експа.

3. Приватне инвестиције проценења су на 1,838 милијарди евра: обухватају улагања у хотелске капацитете, инвестиције земаља учесника у опремање павиљона, развој комерцијалних садржаја током трајања изложбе, као и будуће инвестиције у забавни парк и друге комерцијалне садржаје планиране и урбанистички детерминисане за постекспо развој локације.

Порески ефекти су проценења на бази обрачуна пореза и доприноса на зараде нових креирањих радних места (ФТЕ), нето износ ПДВ-а на износ вредности капиталних улагања, оперативних трошкова и туристичке потрошње и пореза на добит оствареног од повезаних активности.

– Кључни налази – Пројекат „Експо 2027“ кроз све три временске фазе (период од 2023. до 2037. године) генерише укупан БДВ ефекат од 9,07 милијарди евра. Ови резултати потврђују да се економски износ Ekspa 2027 не своди на једнократан догађај, већ на шире активирање домаћих инвестиција, ланаца снабдевања, туристичке и услугне

потрошње, као и дугорочних постекспо активности. Однос укупних пореских прихода и инвестираних средстава из јавних извора у све три фазе износи 1,91, што значи да се на сваки инвестиран динар јавних средстава генерише 1,91 динар пореских прихода током све три фазе – сматра финансијски стручњак Марко Ђулић, који је био укључен у израду студије.

Он наводи да расподела ефеката по фазама показује да Експо 2027 има снажан краткорочни, али још снажнији дугорочни економски утицај. У припремној фази генерише се БДВ ефекат од 2,51 милијарду евра, уз 83.196 ФТЕ и 0,82 милијарде евра пореских ефика-

– Експо 2027 није само пројекат тренутне потрошње у оквиру изложбе, већ и подстицај који се прелива кроз широк круг домаћих добављача на целокупну привреду. То значи да економска корист није ограничена на непосредне извођаче и организаторе, већ обухвата опрему, храну, различите услуге, транспорт и друге инпуте. Слично томе, висок индуковани ефекат потврђује да новостворени доходи генерише додатну приватну потрошњу и нови економски циклус унутар земље. Важно је истаћи да пројектовани постекспо ефекти зависе од квалитета управљања наслеђем изложбе и локалитета. Да би се у цели-

генерисано 151.177 радних места као последица инвестиција, туристичке потрошње у све три фазе, индиректно 145.491, кроз који снабдевају пројекат робама и услугама, а индуковано 62.628 кроз потрошњу запослених ангажованих кроз све три фазе пројекта.

Иако је природно да се највећи део ефеката остварује на територији Града Београда, Експо 2027 има потенцијал да делује као катализатор развоја и за друге регионе Србије, уз одговарајуће пратеће политике. У том смислу Студија даје препоруке за јачање регионалних и националних ефеката:

1. Домаћи ресурси – Стимулисање домаћих извођача и пружалаца услу-

пама у процесу пројектовања, опремања и извођења радова на националним павиљонима земаља учесника, кроз препоруку и повезивање с домаћим пројектима, извођачима и произвођачима, како би се максимизирао ефекат на домаћу економију и запосленост.

Друштвени утицај је анализиран кроз девет кључних димензија, које обухватају области од образовања и здравља до укључивања локалне заједнице и институционалног развоја. Све димензије оствариле су процену оценом већу од три на скали од један до пет, што показује да је друштвени утицај већ у припремној фази оцењен као позитиван.

Најбоље оцењена област је институционално јачање капацитета, с просечном оценом 4,40. Овај резултат произлази из великог броја међусекторских партнерстава, усклађености пројекта с међународним стандардима, сарадње с јавним институцијама и активности умерених на размену знања између различитих сектора.

Високе оцене оствариле су и димензије здравља и добробити (4,1) и осталих друштвених индикатора (4), што указује на висок ниво безбедности и здравља на раду, велико задовољство запослених, позитиван медијски сензитивитет и значајну видљивост пројекта у јавности.

Укупно посматрано, збир свих димензија даје укупну оцену друштвеног утицаја од 3,59, односно 71,7 одсто, што се, према методологији процене, сврстава у висок ниво друштвеног утицаја већ у припремној фази пројекта, пре почетка саме изложбе.

– Процена друштвеног утицаја изложбе Ekspa 2027 Београд у преекспо фази заснована је на анализи 55 кључних индикатора учинка (КПИИ), распоређених у девет димензија друштвеног утицаја (четири примарне, три секундарне, две подржавајуће). На основу извршене процене, укупан индекс друштвеног утицаја износи 3,59 (на скали од један до пет), што указује на висок ниво утицаја у преекспо фази, али и на значајан простор за даље унапређење. Овај студија представља први годишњи извештај о друштвеном утицају Ekspa 2027 и први документ ове врсте који указује на друштвени утицај изложбе пре њеног одржавања – оценила је проф. др Вања Павловић, која је била ангажована на изради студије.

Када су у питању еколошки ефекти, студија препоручује наставак развоја системског приступа праћењу и управљању животном средином. Посебан значај има успостављање локацијски специфичног система мониторинга, који ће омогућити поуздано и континуирано праћење квалитета ваздуха, земљишта, подземних и површинских вода, буке и климатских параметара, као и других релевантних аспеката.

– Повезивање овог система с постојећим институционалним мониторингом омогућава упоредност података и боље разумевање утицаја пројекта у ширем контексту. У областима у којима је већ уочено постојеће оптерећење, као што су квалитет ваздуха и бука, потребно је посебно усмерити активности на очување постојећег стања и спречавање додатних притисака током изградње и функционисања комплекса. У области вода и управљања атмосферским водама, потребно је развити интегрисан приступ који обухвата прикупљање, задржавање и контролисање испуштање вода, уз истовремено праћење квалитета и количине воде, како би се обезбедило очување водних ресурса и спречили негативни утицаји. Даљи развој система управљања отпадом, материјалима и енергијом треба да буде заснован на принципима циркуларности, ефикасног коришћења ресурса и смањења емисија, уз постепено увођење система праћења и извештавања у овим областима. У области одрживе мобилности, потребно је наставити с применом нискоуглеродних решења, укључујући даље унапређење јавног превоза и интеграцију одрживих вилова кретања у оквиру комплекса – наводи Небојша Покимина из консултантске куће „Луис Бергер“. Е. Р.

Укупни БДВ ефекат у све три фазе проценења је на 9,1 милијарду евра, при чему се највећи део укупног БДВ-а генерише у постекспо фази (5,4 милијарде евра), што потврђује да дугорочно коришћење инфраструктуре и активности након 2027. године доносе највећу економску корист. Укупни БДВ ефекат обухвата директне ефекте који настају као непосредна последица инвестиција и потрошње иностраних посетилаца и делегата (туристичке потрошње), као и индиректне и индуковане ефекте који се генеришу кроз међусекторске везе и повећану потрошњу запослених

та. Ова фаза је капитално интензивна – изградња комплекса Ekspa, пратеће инфраструктуре, смештајних капацитета. Такође, ова фаза комбинује јавне и приватне изворе финансирања. У периоду одржавања изложбе, БДВ ефекат достиже 1,13 милијарди евра, уз 48.301 ФТЕ и 0,67 милијарди евра пореских прихода. У овој фази доминира туристичка потрошња иностраних посетилаца, делегата и туриста. Управо овај канал представља један од најзначајнијих механизма кроз које Експо 2027 током самог трајања изложбе подстиче услужне делатности, туристички промет, угоститељство, трговину, саобраћај и друге.

Највећи део укупних ефеката остварује се у постекспо фази. У том периоду проценени БДВ ефекат износи 5,43 милијарди евра (60 одсто укупног БДВ-а пројекта смештено је у период наслеђа), ефекат на запосленост је 227.799 ФТЕ (63 одсто укупног броја ФТЕ је у периоду наслеђа), а порески ефекат износи 2,33 милијарде евра (61 одсто од укупних пореских ефеката). Овај налаз је од суштине важности: главна економска вредност пројекта не завршава се затварањем изложбе, већ је у функцији активације локације, њене комерцијализације и континуираног привлачења нових активности након 2027. године.

ни реализовано пројектовани економски ефекат, неопходно је да преузимање локације Ekspa буде благовремена, комерцијални и јавни објекти брзо стављени у пуну функцију, а хотели, забавни паркови, инфраструктура и пратећи садржаји укључени у одржан модел пословања. Подједнако је важно да се и након 2027. године одржи континуитет сајамских, туристичких, конгресних, културних и забавних активности. С обзиром на то да постекспо фаза носи 60 одсто укупног БДВ ефекта, управно је реализација тог наслеђа кључни услов да се највећи део пројектоване економске вредности материјализује. Из тог разлога, економски успех Ekspa 2027 треба мерити не само квалитетом организације изложбе, већ и способношћу да се инвестиције, инфраструктура и нови садржаји претворе у трајан извор економске активности, запослености и јавних прихода у годинама након одржавања изложбе – оцењује Ђулић.

Становишта пореских ефеката, улагања и организација специјализоване изложбе Ekspa 2027 генерише снажне пореске ефекте које процењујемо на укупно 3,8 милијарди евра кроз све три фазе, док су јавна улагања у истом периоду проценења на укупно две милијарде евра. Пројекат генерише укупно 359.297 ФТЕ, од чега је директно

та и повећање заступљености домаћих добављача у Ekspa радовима и услугама с циљем максимизације економских ефеката уз јачање регионалне заступљености добављача. Активно постигати укључивање добављача из различитих региона Србије у ланце снабдевања пројекта Ekspa, посебно у сегментима грађевинарства, опремања, логистике, ИКТ услуга и креативних индустрија, чиме би се повећало просторни домет индиректних ефеката ван Београда.

2. Туризам – Ангажовање смештајних капацитета ван Београда, имајући у виду да се очекује висока попуњеност смештајних капацитета у Београду уз успесишавање туристичке потрошње ван Београда. Креирати интегрисане туристичке производе и тематске руте за посетиоце Ekspa 2027 (културне, гастрономске, винске, спортске и природне дестинације), са циљем продужења боравка и повећања туристичке потрошње у другим деловима Србије.

3. Саобраћај – Промовисање и развој речног саобраћаја с циљем прилачења страних долазака (Беч, Братислава, Будимпешта), уз растерећење притиска на хотелске капацитете.

4. Подршка учесницима – Подршка националним павиљонима земаља учесника. Успоставити институционалну и оперативну подршку земаља учесни-

